Пише: Анатоли Калецки (Anatole Kaletsky)
недеља, 29 јун 2008 22:47

Упркос негодовањима европских елита, ирско гласање мења читаву будућност ЕУ

На који ће догађај из лета 2008. историчари будућности гледати као најважнији? Да ли ће то бити скок цена нафте на 140 долара за барел, или последице велике финансијске кризе? Да ли ће то бити уредна сукцесија Димитрија Медведева на место председника Русије? Да ли ће то бити повратак стагфлације попут оне из 1970-их – или чак крах владе Гордона Брауна након лета пуног незадовољства? Или ће то бити ирски референдум о Лисабонском уговору?

Чак и помен тако једног парохиалног, бирократског догађаја у истом пасусу са економским и политичким превратима које дрмају свет овог лета може да вас изложи порузи и прикаже као ускогрудог Евро-опсесивца.

То је, у сваком случају, гледиште британских медија и политичких класа, које су престале да се занимају за ирско „не“ у року од само неколико дана након тог запрепашћујућег догађаја. А није ли „запрепашћујући“ одговарајући придев за описивање ове надмоћне демократске реакције против политичког правца у којем се креће Европа, од стране три милиона људи који су се, током само једне генерације, дигли из беде и постали најбогатија нација на Континенту, што је била непосредна последица њиховог придруживања ЕУ?

Таква „незахвалност“ коју је ирски народ показао према европским политичким елитама могла би се нама у Британији учинити сасвим природном, пошто се она тако блиско подудара са осећањима већине људи овде. Штавише, чини се да све три наше главне политичке странке сматрају да им је заједнички интерес да на овај случај гледају као на „мали земљотрес, без много повређених“.

Насупрот томе, у континенталним главним градовима, на ирско „не“ се гледа као на тектонски поремећај који би могао да преобрази европски пејзаж за следећих неколико деценија. Свакако је ирско „не“ изазвало далеко интензивније расправе у Бриселу и Берлину, и од Париза до Прага, Варшаве и Москве него у Лондону.

Континентално резоновање ће се вероватно показати видовитијем од циљане равнодушности Вестминстера. На првом месту, ирско „не“ ставило је Европу пред једну дубоко нелагодну политичку дилему.

Или ће ЕУ морати да се одрекне атрибута државности – председника, дипломатске службе и, у крајњој инстанци, војске – које предвиђа Лисабонски уговор, или ће европске вође морати да се одрекну својих упреподобљених претензија на демократичност тако што ће одбацити један јасан и недвосмислен демократски суд, правдајући то чињеницом да су гласачи направили „погрешан“ избор.

У најмању руку, ирско гласање – које је дошло након исто толико јасних одбацивања претходних ЕУ уговора или институционалних иницијатива, попут увођења евра, на референдумима у Француској, Холандији, Данској и Шведској – лишиће даљи политички развој ЕУ било каквог демократског легитимитета. Ко год у будуће буде тврдио да ЕУ има било каквог интереса да смањи свој „демократски дефицит“ биће исмејан.

Како год европске вође буду реаговале, на ирско „не“ ће се гледати као на историјску потврду анти-демократске природе ЕУ пројекта. Ако политички пројекат ЕУ сада буде био напуштен, то ће бити сведочанство његовог више пута поновљеног одбацивања од стране гласача широм Европе. А ако се пројекат настави упркос ирском одбијању, то ће бити коначан доказ да вође ЕУ није брига шта гласачи мисле.

Међутим, штета причињена „европском пројекту", онако како су га замислили Брисел, Берлин и Париз, отићиће далеко изван граница такве идолошке симболике. У политичком смислу, за европске владе биће скоро немогуће да наставе са својим политичким пројектима. Ово, наравно, није порука која се шаље Републици Ирској и спољном свету из европских престоница (укључујући и Лондона). Званична лнија гласи да ће остале ЕУ земље наставити са ратификацијом Лисабонског споразума и да ће се даљи институционални развој наставити. Ирска ће остати у мањини од 26:1 – и од ње ће бити затражено да још једном размисли.

За случај да ирска влада то одије, или ирски народ још једном гласа „не“, већ су се појавиле изричите претње о избацивању из ЕУ. Фајненшал тајмс је ове седмице цитирао Франка-Валтера Штајнмајера, немачког министра спољних послова, и његову сугестију да ће „један начин да се споразум спроведе бити да се Ирска привремено повуче из процеса европске интеграције“.

За вођства Немачке, Француске и ЕУ, такве силеџијске тактике су сада једини начин за постизање политичког напретка којем теже – и сигурно је оправдано очекивати да ће се такве претње појачати у месецима који предстоје. Чини се, међутим, да је погрешно уврежено мишљење које претпоставља да ће ове насилничке тактике уродити плодом. Ирци су надалеко чувени као тврдоглав народ који се генерацијама одупирао спољном малтретирању, и они би сада могли да се поставе према Европи на исти начин као и некад према Британији - као према једној охолој колонијалној сили.

Да ствар буде још гора, скоро је известан пад популарности током наредне године и ирске владе и свих других влада у Европи, услед пада европске привреде. У ирском случају, економисти сада очекују прву рецесију од почетка 1980-их, што баш није повољан период за организацију још једног референдума.

Ово ме доводи до другог разлога за веровање да ће ирско „не“ трајно променити историју Европе: Евро-федералистима је остало врло мало времена да преокрену ирско „не“ или да нађу начин да избаце Ирску из ЕУ. Разлог томе је један све ближи рок којег Брисел, Берлин или Париз изгледа још увек нису свесни, али којег британски коментатори и политичари сигурно треба да имају у виду.

Ако Евро-федералисти не буду у стању да пронађу „задовољавајуће“ решење у року од неких 18 месеци, ирски проблем, тј. могућност приморавања Ирске на послушност, потпуно ће испарити због политичког догађаја који ће се десити овде у Британији – следећих општих избора. Ако Торијевци победе, неће више бити никакве шансе да се Ирска изолује као мањина од 1 наспрам 26. Доласком конзервативне владе у Британији до пролећа 2010, напори Евро-федералиста да Ирску изолују или јој и даље прете неминовно ће наићи на противљење саме Британије.

Сваки алтернативни „процес европске интеграције“, како г. Штајнмајер дипломатски описује могуће избацивање непослушне Ирске, морао би да се одвија без Британије – а ако би Британија иступила, Шведска, Данска и неколико централно-европских земаља, попут Чешке Републике, скоро би сигурно кернуле за њом. Под таквим условима, силеџијски притисци на ирске гласаче да промене своју одлуку не би довели до избацивања Ирске већ до распада ЕУ. То није цена коју су Немци или Французи спремни да плате за право да имају председника Европе.

Тако да је време на страни Ираца у њиховом спору са евро-федералистичким силеџијама. Све што Ирци треба да ураде је да се држе свог става и да наставе да причају. Срећом, Ирци су добри и у једном и у другом.

http://www.timesonline.co.uk/tol/comment/columnists/anatole_kaletsky/article4214721.ece

Лондонски „Тајмс“, 26. јун, 2008.